SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 22. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 4, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го ЛЮТОГО 1989 Ч. 22. РІК XCVI.

ДІЯЧІ КУЛЬТУРИ ВИМАГАЮТЬ ВІДЧИЩЕННЯ ШЕВЧЕНКОВОГО КРАЮ

Київ. — У зв'язку зі 175-тиріччям з дня народження Тараса Шевченка, видатні діячі мистецтва Української ССР звернулися до уряду республіки з приводу кризового стану екології Шевченкового краю.

На лівому березі Дніпра в місті Каневі напроти могили Т. Шевченка будується величезний промисловий комплекс, а біля міста Чигирина розпочалося будівництво атомної станції. Таким чином руйнується історична частина країни з унікальними ділянками природи лісостепової зони та пам'ятками історії і культури України, таких як: могила Т. Шевченка в Каневі, Богданова гора в Чигирині, усипальниця Б. Хмельницького в Суботові, Холодноярський лісовий масив, з яким пов'язана визвольна боротьба українського народу (Коліївщина), села Шевченкове й Мориці, де народився і провів дитячі роки Т. Шевченко.

Багато громадян республіки звертаються до преси, телевізії, радіо зі скаргами на безвідповідальні дії міністерства атомної енерґетики СССР та міністерства хемічної промисловости СССР. Обговоривши і узгіднивши ці питання з громадськістю, у своєму зверненні до республіканського уряду мистці пропонують:

1. Провести перепрофілювання соціяльно-економічного розвитку Шевченкового краю Черкаської та південної частини Київської областей з посиленого розвитку промисловости, зокрема атомної енерґетики, хемічної індустрії, машинобудування — на індустрію туризму, відпочинку трудящих та висококультурне сільське господарство. Для цього необхідно терміново припинити розпочате будівництво Чигиринської АЕС і промислового комплексу на лівому березі Дніпра в Каневі, а також перевести всі без вийнятку підприємства реґіону на екологічно чисті технології.

2. Вжити невідкладних заходів, спрямованих на припинення ерозії берегів Канівського моря, зокрема в місцях, де виявлено всесвітньо відомі пам'ятки археології. Перевести Канівську ГЕС на непіковий режим роботи.

3. Надати статус Історичного місця Каневу, Чигирину, Переяславу-Хмельницькому, Богуславу, Білій Церкві, Умані, Яготину, Золотоноші, Корсуню-Шевченківському. При цьому місту Каневу надати республіканське підпорядкування.

4. Залучити до активного використання в культурно-освітній роботі якомога більшу кількість пам'яток історії, культури, природи краю, розширити музейну мережу як за рахунок розбудови існучих музеїв, так і створення нових, а також розширити мережу заповідних територій краю.

5. Опорядження та музеєфікацію шевченківських місць, усіх пам'яток історії та культури реґіну провадити на принципах меморіяльности, історичности, гласности й широкої конкурсности проєктів.

6. Для розвитку індустрії туризму та відпочинку в шевченківських місцях створити спеціяльний фонд. Розпорядником цього фонду повинен стати Шевченківський комітет, який після ювілейних урочистостей 1989 року, має перетворитися на постійний державний орган.

Всі ці пропозиції вироблені з врахуванням відповідних статтей конституції УССР на розширеному засіданні Комісії екології природи і культури при Київській організації Спілки Художників України, в якому брали участь представники Київської організації Спілки Письменників України, Українського фонду культури, асоціяції „Зелений світ", Українського товариства охорони природи, Державного комітету по охороні природи УССР, Українського товариства охорони пам'яток історії і культури, науковців Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, громадськости Києва, Черкас, Канева і схвалені IV пленумом Спілки Художників УССР.

Під зверненням підписалися 25 видатних академіків, художників, письменників, серед них: Ю. Мушкетик, І. Драч, Л. Костенко, Д. Павличко, композитори Г. Майборода й А. Штогаренко.

Започатковано Рік Української Мови

Оттава (ОУПС). — Основане в 1964 році з нагоди 150-ліття народження Тараса Шевченка Товариство Плекання Рідної Мови у Вінніпеґу оприлюднило з нагоди Року Української Мови підсумки своєї 25-літньої діяльности — бібліографію-показник змісту річника „Слово на сторожі" за роки 1964-88.

Цей показник у опрацюванні довголітнього члена ТПРМ Ольги Войценко з Оттави вийшов з початком 1989 року як 26-те число „Слова на сторожі" (Вінніпеґ-Оттава-Монтреаль). Він реєструє статті таких українських мовознавців у вільному світі як св. п. К. Біда, П. Ковалів, Т. Залеський, Є. Онацький і інші, а з живучих Я. Рудницький, П. Одарченко, В. Жила, Яр Славутич, В. Чапленко, В. Ящун, Ю. Шевельов, О. Горбач і інші.

З нагоди 25-ліття існування ТПРМ проф. Я. Рудницький, його основник, виступив у п'ятницю, 13-го січня ц.р. в „Голосі Америки" у Вашінґтоні, коментуючи проголошення V Конгресом СКВУ Року Української Мови та характеризуючи стан її в підсовєтській Україні й у діяспорі, зокрема коли йде про привернення їй статусу державної мови згідно з законом Директорії УНР із 1-го січня 1919 року. Тієї самої справи він торкнувся в своєму слові-привіті від ДЦ УНР на бенкеті з нагоди січневих роковин у Торонто 21-го січня ц.р.

Товариство Плекання Рідної Мови плянує в 1989 році провести ряд симпозіюмів і викладів на тему становища української мови в Україні й у вільному світі. Українські наукові, культурно-освітні, громадські та професійні установи й організації запрошується до співпраці й вможливлення представникам ТПРМ відбути їх на місцях українського поселення в Америці, Канаді, Европі, Австралії й інших країнах. За інформаціями слід звертатися до Управи ТПРМ, 911 Carling Ave. Ottawa, Ont. K1Y 4E3 Canada.

В Принстоні поставлять п'єсу про Чорнобиль

Нюарк, Н.Дж. — Рецензентка Бетті Спіро з газети „Стар Леджер" помістила у недільнім додатку „Розвага" з 29-го січня ц.р. допис про заплянувану виставку російської драми в англійськім перекладі, під назвою, „Саркофаг" у МекКартер театрі в Принстоні, Н.Дж., від 7-го до 26-го лютого.

Цю драму, базовану на нуклеарній катастрофі в Чорнобилі, написав Володимир Ґубаєв, російський журналіст і драматург. Він був допущений до Чорнобильської АЕС в тиждень після катастрофи, як один із перших журналістів і багато писав про катастрофу, маючи відповідне знання, бо від 25 літ пише на нуклеарні теми. Свої спостереження і переживання у Чорнобилі завершив цією драмою, яку, як він каже, написав протягом вісьмох днів.

Престижевий театр на кемпусі Принстонського університету получить виставу із симпозіюмом в суботу, 11-го лютого, під назвою „Мідія як сумління суспільства". Участь братимуть науковці, журналісти, протинуклеарні активісти. Сам драматург має бути на відкритті п'єси у п'ятницю 10-го лютого і на симпозіюмі, а також заплянована його публічна доповідь про драму в театрі МекКартер 6-го лютого в год. 8-ій вечора.

Адреса театру: McCarter Theater, Princeton, N. J. 08540; tel.: (609) 452-3616.

М. Грушевський та історія України є темою статті в англійському журналі

Джерзі Сити, Н.Дж. — Поважний англійський місячник, що виходить у Лондоні п.н. „Історія сьогодні", у своєму числі за січень 1989 року помістив обширну статтю пера молодого українського дослідника, що працює при Катедрі Українознавчих Студій при Торонтонському університеті, Томи Приймака п.н. „Грушевський і 'загублена' історія України. В цій статті, що прикрашена численними ілюстраціями, між іншим також мапою України, автор інформує неукраїнських читачів про значення Михайла Грушевського як історика і політика та першого президента Української Народної Республіки.

Він теж доволі точно переходить найбільшу працю М. Грушевського — десятитомник „Історія України-Руси", яким автор відмежував історію України від історії московського народу, починаючи від Київської Русі. Така інтерпретація історії України, як пише Т. Приймак, попала під критику совєтського режиму, що закінчилося таємничою смертю М. Грушевського в 1934 році, а в слід за тим засудженням совєтським режимом його „буржуазної політики" та виключенням „Історії України-Руси" як наукової праці, а уведення централізації та русифікації в історичні підручники СССР.

Т. Приймак підкреслює у своїй статті, що теорія М. Грушевського про українську окремішність від московської держави була підтримана білоруськими, литовськими та польськими істориками, наперекір російським, та західнім історикам, що досі відкидають національну концепцію ук-

(Закінчення на стор. 3)

В. Коротич: „Нам потрібно співпраці з українцями діяспори"

Вашінґтон (Марта Зєлик). — В середу, 25-го січня ц.р. в приміщеннях Українського Католицького Центру св. Софії Віталій Коротич, український поет і редактор російського журналу „Огоньок", зустрівся з українською громадою столиці ЗСА. Цю зустріч зорганізувала Вашінґтонська Група, спілка українських професіоналістів з осідком у Вашінґтоні.

В. Коротич прибув до ЗСА для того, щоб приглянутися інавґурації президента Джорджа Буша. Крім своїх офіційних обов'язків кореспондент Коротич знайшов час на розмови з різними групами американців, які цікавляться сучасними подіями в СССР.

В. Коротич (посередині) з Р. Хом'яком (зліва) і Я. Бігун.

(Фото: Наталка Слюзар).

Не зважаючи на те, що гість прибув на цю зустріч дві години пізно (його літак з Чикаґо запізнився), більшість із близько 150 присутніх заявили, що варто було чекати на розмову з таким рідкісним гостем.

В. Коротич розпочав свої завваги ствердженням, що Україна переживає різні процеси та що відповідальність за успішне завершення цих процесів припадає на кожного громадянина України. І дійсно, думка, що український народ мусить виразно й рішуче проявити свою волю, проходила червоною ниткою крізь півторагодинний виступ В. Коротича. Відповідаючи на запитання присутніх, український поет заторкнув цілу низку тем: мови, економіки, партійної бюрократії, релігії, захисту природного довкілля, відзначення Тисячоліття Хрищення Руси-України, зв'язків з діяспорою, гласности й перебудови, української історії.

В. Коротич заявив, що найкращим прикладом для України є балтійські країни та що Україна мусить старатися дійти до того рівня, на якому тепер знаходиться Естонія. Якщо український народ бажає зміни в партійному керівництві, якщо народ вважає, що сучасне керівництво республіки не обстоює інтересів українського народу, то народ мусить вимагати змін. Те саме стосується становища української мови, яку треба піднести з глибин, до яких вона докотилась за часів застою. Нам потрібно, сказав Коротич, обов'язкового навчаня української мови в школах, обов'язкового використання української мови в діловодстві, і навіть надання українській мові статусу державної мови. Кіностудія Довженка повинна випустити кінофільм українською мовою, українська молодь

(Закінчення на стор. 3)

А. Щаранський може стати амбасадором Ізраїля в ООН

Єрусалим. — Ізраїльський уряд розглядає справу про призначення постійним представником країни в Організації Об'єднаних Націй колишнього совєтського правозахисника і політв'язня Анатолія Щаранського, який приїхав в Ізраїль три роки тому після звільнення зі совєтської в'язниці.

За кандидатуру А. Щаранського виступають в першу чергу перший заступник міністра закордонних справ Ізраїля Беніямін Нетаніягу, який займав пост амбасадора в ООН від 1984 до 1988 року, а також його шеф — міністер закордонних справ Моше Аренс. Вони вважають, що широка популярність А. Щаранського у всьому світі і його визнаний авторитет правозахисника підуть на користь Ізраїлеві.

Ізраїльське радіо повідомило, що Нетаніягу і Аренс офіційно підтвердили, що кандидатура Щаранського розглядається серйозно. Представник прем'єр-міністра Азі Пазнер повідомив, що Їцак Шамір, який відчуває глибоку повагу до мужнього правозахисника, також надіється, що його призначення в ООН піде на користь Ізраїлеві. Покищо неясно, як до цього проєкту поставиться міністер фінансів Шімон Перез, думка якого як лідера Робітничої партії обов'язково повинна братися до уваги при вирішенні справ такого рівня згідно з коаліційною угодою.

Дехто в Ізраїлі, однак, побоюється, що призначення Щаранського може пошкодити шансам на відновлення дипломатичних відносин зі Совєтським Союзом, бо совєтський уряд може сприйняти це як образу для себе. В СССР Щаранський відбув у Чистопольській в'язниці дев'ять років з 13, призначених йому згідно з вироком за „зраду батьківщини". Совєтський Союз розглядає ООН як вигідну для себе ділянку контактів з Ізраїлем через його представників.

Виступаючи на радіо, Щаранський підтвердив, що з ним обговорювалася справа про можливе призначення „на високий пост в Ню Йорку", але він офіційної пропозиції стати постійним представником при ООН покищо не дістав.

У СВІТІ

СПІВРОБІТНИКИ МІНІСТЕРСТВА закордонних справ Франції повідомили кореспондентів, що совєтський математик Яков Коган, який брав участь в міжнародній конференції в Парижі, „пропав без вістей". У вівторок, 31-го січня ц.р., представник міністерства закордонних справ Ізраїля заявив, що Коган без жадних перешкод прибув до Єрусалиму кілька днів тому. Алон Ліль заявив, що Коган попросив Ізраїль надати йому політичний азиль. Ліль однак відмовився коментувати справу втікача, кажучим що він нічого не знає про обставини, які змусили Когана залишитись на Заході.

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКА ГАЗЕТА „Більд" повідомила, що ще минулого тижня в Букарешті помер прем'єр-міністер румунського уряду Константин Даскалєску, але тамошній режим, невідомо з яких причин, тримав справу смерти прем'єра засекречено. Кореспонденти згаданої німецької газети думають, що про смерть Даскалєску промовчали тому, щоб не затьмарювати триденне відзначення дня народження президента і першого секретаря румунської компартії Ніколае Чавшеску. На думку газети „Більд" пост прем'єра правдоподібно перебере дружина Чавшеску, велика активістка компартії і член Центрального комітету, Єлена Чавшеску, яка була дотепер заступником прем'єра.

В ЄРЕВАНІ, ВІРМЕНІЯ, далі триває вийнятковий стан, проголошений головнокомандувачем совєтських-військових частин, які перебрали контролю над містом. Без спеціяльної посвідки від військової комендантури вірменці не мають права покидати своїх приміщень від 1-ої години після півночі до 5-ої рано. Кореспондент агентства Ассошієйтед Пресс Ендрю Кетелл, який супроваджував по Вірменії негритянського активіста, колишнього кандидата на президента від Демократичної партії і пастора Джессі Джексона, заявляє однак, що число совєтських вояків на вулицях Єревану значно змаліло. Їх правдоподібно, відтягнули до касарень поза містом, а в місті залишилося тільки конечне число вояків потрібне для зберігання порядку. Дж. Джексон зустрічався з республіканськими керівниками і обіцяв поробити заходи, щоб ЗСА збільшили допомогу для населення Вірменії. Перед відлетом в Єреван Джексон в Москві зустрічався з головою Комітету для плекання дружби із закордонними країнами Валентиною Терешковою.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ Михаїл прислав до Комісії Організації Об'єднаних Націй в Женеві листа, у якому він просить голову Комісії у справах оборони прав людини Марка Боссейта ближче приглянутися до подій в Румунії і поробити заходи, щоб захистити 23-мільйоновий нарід перед переслідуванням скрайнім комуністичним режимом під керівництвом диктатора-сталініста Ніколае Чавшеску. Він просить ООН допомогти румунам позбутися безправ'я і матеріяльної нужди та добиватися демократизації системи хочби в дусі Гельсінкських угод і голошеної совєтським керівником політики гласности та перебудови.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ отримав неменше як 100 міл. долярів від приблизно 70-ти країн світу як допомогу для жертв у Вірменії в грудні минулого року. Крім горшей, багато держав надіслали до Вірменії харчі, одяг, медикаменти, накривала, шатра та багато інших потрібних для життя речей. Совєтські керівники відмовилися однак від подібної допомоги, запропонованої для жертв землетрусу в Таджикістані. Вони заявили, що „ми мовляв, дамо собі раду самі і власними силами", — заявив кореспондентам керівник інфромації при міністерстві закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов. Допомогу були запропонували ЗСА, Великобританія, Голляндія, Італія та багато інших країн. „Ми дякуємо усім країнам, які виявили бажання допомогти, але потреби в Таджикістані є неспівмірно менші від потреб у Вірменській ССР", — заявив Ґерасімов.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Їцак Шамір, виступивши на зустрічі рабинів, які прибули до Ізраїля із ЗСА, заявив, що він не хоче мати жадного діла з Палестанською Визвольною Організацією і ніколи не погодиться на створення незалежної держави Палестини на окупованих арабських територіях, тобто на західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази. Він однак запропонував вивести частину ізраїльського війська з окупованих земель у заміну за погодженість палестинців, які живуть на тих землях, на автономію і створення самоуправи. Очевидно, палестинці повинні припинити заколоти і шукати мирної коекзистенції з ізраїльськими поселенцями. Покищо араби такий плян Шаміра відкидають.

МОСКВА ЗАМІНИЛА ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ВАРШАВСЬКОГО ПАКТУ

Москва. — Совєтські керівники повідомили в четвер, 2-го лютого ц.р. офіційно про заміну головнокомандувача військами Варшавського Пакту. Маршала Віктора Г. Кулікова, який займав цей важливий військовий пост на протязі 17 років, замінить Пйотр Г. Лучев, чотиризірковий ґенерал, якого вважають прихильником Міхаїла Ґорбачова, теперішнього ґенерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР та звеличником його політики гласности й перебудови.

Пост головнокомандувача Варшавського Пакту вважають в Москві на рівні керівника ґенерального штабу армії СССР. Ген. Л. Лучев, 65-річний старшина, вступив до совєтської армії дуже молодим юнаком в 1941 р., був поранений в боях під Ленінґрадом, а закінчивши старшинську школу командував різними частинами, головно у повоєнному часі. На його долю припаде тепер програма зменшення совєтських військових частин у сателітних країнах, принаймні на 50,000 вояків і 5,000 танків та іншої зброї, що, на його думку, зовсім не послабить боєвої спроможности членських держав, з огляду на наявність нової модерної зброї, яка у великій мірі заступає людей.

З другої сторони, перенесення 67-річного маршала В. Кулікова на релятивно нижчий пост до інспекторату московської військової округи, свідчить про далекосяжні зміни в совєтській військовій ієрархії і обсаджування найважливіших постів в армії прихильними до М. Ґорбачова людьми.

Від часу перебрання влади в СССР в 1985 р. М. Ґорбачов і його найближчі співробітники змінили 20 найвищих старшин, які займали ключеві позиції в армії, а частинно також в Центральному Комітеті КПСС і Політбюро. Тільки маленька частина найвищих старшин залишились ще на своїх постах і то переважно на провінції. Заміненими були також шеф штабу армії і міністер оборони СССР. Раніше ходили чутки, що на місце маршала Кулікова прийде цілком молодший віком від нього старшина, але в сателітних державах почулися голоси, що Москва, мовляв, міняє цілий склад старшинського корпусу і посилає старших віком старшин на пенсію. Треба припускати, що в Москві взяли ці поголоски до уваги і тому перемогла кандидатура ген. Лучева, який молодший від Кулікова тільки на два роки.

Військові аналітики на Заході здогадуються, що головним фактором заміни було те, що Куліков належав до прихильників колишнього совєтського диктатора Брежнєва, а тим самим не міг бути прихильником нової теперішньої політики, а Лучев навпаки, тут і там висловлювався за перебудовою мілітарної системи з офензивної на оборонну, ідучи тим самим по лінії пропозицій М. Ґорбачова і порихильників у Політбюро.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 1-ГО ЛЮТОГО ц. р., президент Джордж Буш подав до загального відома, що він номінує на пост представника державних інтересів перед Верховним Судо.. ЗСА Кеннета Старра, федерального суддю з Вашінґтону. Цей 42-літній номінат у вашінґтонських правничих колах є бачений вже від довшого часу, як майбутній кандидат до Верховного Суду ЗСА, то ж номінування його Президентом на цей пост тільки збільшує його можливості осягнення цієї мети. Погляди нового номіната в загальному є консервативними.

ОДНА З НАЙБІЛЬШ величних і найдавніших парад, які відбуваються на відомій в цілому світі нюйоркській П'ятій авеню, — це парада ірляндських американців з нагоди дня св. Патрика, що відбувається вже впродавж 229 років в половині березня. Цьогорічна парада закроюється ще більш величаво, хоча б з тої причини, що це вперше в історії головним маршалом-проводирем буде жінка. Удостоїлася цієї чести 66-літня ірляндська американка з Квінсу, Дороті Гейден Кудаґі, яку вибрали голосуванням представники 187 ірляндсько-американських організацій.

ПІДЛІТКИ ВЕДУТЬ перед в автомобільних катастрофах ЗСА, на другому місці є водії авт понад 75 років. Тому Американська асоціяція пенсіонерів, Крайова рада безпеки та Американська автомобільна асоціяція зорганізували курси для старших віком водіїв, які тривають біля вісім годин і коштують від 5 до 35 дол. Їх вчать, як треба надолужувати послаблення зору, чи сповільнення рефлексів, сповільненням швидкости та збільшенням часу на прочитання дороговказів. В нагороду для тих пенсіонерів, що кінчають цей курс в деяких стейтах, обезпеченеві фірми дають їм знижки (в деяких випадках 25 відсотків) на забезпеченевих полісах.

З ОГЛЯДУ НА НИЗЬКІ ціни нафтової ропи та приманливі перспективи видобування цієї ж ропи поза границями ЗСА примусило оливні та ґазові фірми обнизити ще більше свої видатки на шукання ропи в Америці. Все це змушує америкаснького покупця бути чим раз більше залежним від достачі позаграничного палива, за яке приходиться платити куди більшу ціну. Справа тут не тільки в залежності на чужих постачальників, але й в тому, що заграничні продуценти перебирають контролю ринку в Америці, що є нездоровим, явищем для нафтової індустрії як і для економіки країни взагалі.

У ЧЕТВЕР, 2-ГО ЛЮТОГО ц.р., два члени Палати Репрезентантів запропонували в Конгресі ЗСА законопроєкт, який заборонятиме підписування умов про народжування дітей для інших. Цей законопроєкт внесуть Барбара Боксер і Генрі Гайд, які хочуть щоби в ЗСА закінчити торгівлю, останніми часами досить поплатну, народжуванням дітей для безплідних подруж за грошеву винагороду. Ці заходи виникли в наслідок широко розголошеного процесу в Ню Джерзі, справи немовляти „М", де жінка за суму 10,000 дол. народила дитину безплідному подружжю, а тоді змінила свою думку та в суді домагалася своєї раніше проданої дитини.

КОЛИ ЗАСОБИ МАСОВОЇ інформації подали першу вістку про те, що до Ню Йорку на триденні відвідини для пропаґування англійських текстильних, іграшкових та одягових виробів приїжджає принцеса Діяна, то Ню Йорк попав у шал „Діяноманії". Не зважаючи на свої протиколорівські переконання, американці при кожній нагоді відвідин, когось з королівської родини Великобританії попадають майже поголовно в екстазу. Княжна Діяна, дружина престолонаслідника Англії князя Валії, Чарлза, від хвилини свого приїзду в середу увечорі, 1-го лютого ц.р., зачарувала всіх, що мали нагоду побачити її особисто, з далека чи на екранах телевізії.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Афганістан — совєтський В'єтнам

Американські газети принесли фото, як один з морських піхотинців, що сторожили американську амбасаду в Кабулі, столиці Афганістану, спустив американський прапор із щогли та, склавши його, передав амбасадорові, чи пак шарж д'афер Джанові Ґласменові. Амбасаду закрито і нечисленні американські громадяни, які ще залишились у цій країні, зробили це на власний риск, всупереч закликові амбасади — залишити Афганістан, його бо майбутність може принести дуже прикрі несподіванки. За Женевським договором совєтська 100,000 армія, яка вмаршувала була до Афганістану у грудні 1979 року, має до 15-го лютого цього року відійти геть — до одного вояка включно.

Мимохіть, наче автоматично насувається порівняння з В'єтнамом і тамошньою американською поразкою. Паралеля остільки вірна, що в одному і другому випадку — американська і совєтська суперпотуги понесли поразку в країнах, що їх ціле населення становить дрібну частинку близько 246-мільйонового населення ЗСА і приблизно стільки ж населення СССР. Основна різниця ця, що коли програ Америки принесла цілому колишньому французькому Індо-Китаєві — цілому В'єтнамові, Ляосові і Камбоджі — комуністичний режим, то в Афганістані програв комунізм, насаджерний там і підтримуваний військовою потугою Совєтського Союзу. Совєтська інвазія до Афганістану пригадувала трохи совєтську інвазію до Мадярщини у 1956 році: в одному і другому випадку совєтські вожді арештували і розстріляли тамошніх таки комуністичних лідерів — Імре Надя на Мадярщині й Абдуллаха Аміна в Афганістані. І тут і там Москва поставила своїх вірних і певніших лакеїв. На Мадярщині мало-помало відносини змінялись в користь демократизації. В Афганістані сталося зовсім інакше. Там несповна 20-ти мільйоновий нарід став підтримувати спершу кволу, згодом щораз сильнішу і могутнішу протикомуністичну партизанку. Правда, афганські партизани дістали підтримку від Америки почерез сусідній з Афганістаном Пакістан. Гроші, виряд, зброя, військові дорадники, все це плило з Америки до Пакістану, який став безпечним сховищем для втікачів з Афганістану та вишкільною і випадною базою для партизанів. Наче автоматично пригадується нещасна доля України в її визвольному здвигу у роках 1917-20. Якщо не було би трагічного для української свободи явища „невтральности", то 50-мільйоновий український нарід міг перемогти і червону совєтську і білу Денікінську навалу. Але українські маси не мали ще тоді державницької свідомости, а на половину менший від них народ афганський її мав.

Совєтський генерал публічно признав „ми програли" і завдяки гласности цю його заяву проголосило офіційне совєтське пресове аґентство ТАСС. Але — чому ж тоді американський Уряд та уряди всіх західніх держав — з Великобританією і Францією у проводі — порадили своїм громадянам мерщій виїхати з Афганістану, бо ніхто їх не зможе боронити, коли ліквідуються їхні амбасади в Кабулі? Річ у тому, що афганський народ був з'єднаний у спротиві, але він поділений на сім окремих політичних груп-партій (яка схожість з українською діяспорою!) і найкращий знавець тамошніх відносин, дипломат Майкл Мирфі, який був дорадником Президента у середньо-східних справах за Реґена і залишається таким за Буша, — твердить, що цих сім амбітних афганських фракцій можуть задля амбіції своїх провідників повести громадянську війну. Америка, Великобританія, Франція і сусідній з Афганістаном Пакістан проголосили, що вони — зберігаючи невтральність у цій внутрішньо-афганській завірюсі — сприятимуть американським заходам — замирити афганський народ. Президент Буш заявив публічно в минулому тижні, що Америка не відречеться своєї „активної ролі" в Афганістані також після відходу відтіль совєтських військ. Покищо в Афганістані виграв принцип волі. І добре сталося що програла Москва. Війну у В'єтнамі програла Америка, бо демократичний Конґрес і маси американського суспільства не здавали собі справи, що таке комунізм і що треба помагати борцям за свободу. Програла Америка також тому, що Линдон Джансон спутав був руки власним генералам у В'єтнамі, диктуючи стратеґію і тактику з Білого Дому. І той „в'єтнамський комплекс" залишився дотепер: бо демократи-ліберали є проти допомоги борцям за свободу в Нікараґуа. Всупереч мудрому твердженню римлян — історія не завжди є „вчителькою життя"

Іван Кедрин

ПРОТИ ЗНЕЦІНЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ЗДВИГУ

II.

Три Військові З'їзди репрезентували приблизно три мільйони „зукраїнізованих" вояків південносхідного фронту. А під Крути можна було вислати Студентський курінь, дві чоти Юнацької школи і курінь Гайдамаків, разом приблизно 600 вояків, погано вишколених і узброєних, проти 4.000 большевицького війська Муравйова.

І. Дурбак захоплений Миколою Міхновським. Знаменита характеристика Міхновського подана в гасловій Енциклопедії Українознавства проф. Володимиром Яневим. Міхновський став відомий своєю брошурою „Самостійна Україна", виданою у Львові: це була його промова на Шевченківській академії у Харкові. Майже одночасно — на переломі минулого і цього сторіччя появилася брошура „Україна Ірредента" Юліяна Бачинського, соціял-демократа, і майже одночасно і в Галичині і на Наддніпрянщині появилися перші політичні партії. А в Англії вже 1215 році появилася „Магна Харта лібертатіс" („Велика Харта свобід"). Міхновський був членом УЦРади від Товариства Українських Поступовців (ТУП) і УРеволюційної Партії (РУП). Коли Іван Дурбак ремствує, що негайно в 1917 році не проголошено української держави — то це просто смішне твердження. У тому часі не тільки на Наддніпрянщині, але після першолистопадового перевороту в Галичині не було ким скласти адміністраційний апарат, на Наддніпрянщині стояла російська армія і вся економіка зосереджувалася в організації ПРОТОФІС-у (промисл, торгівля, фінанси). Коли 30-го серпня 1919 року об'єднані армії УНР і УГА здобули Київ, то денікінці опанували його не тому, що мости не були бережені, а тому, що генерал Кравс перетворював з генералом Бредовим і Бредов мусів Кравсові більше імпонувати, як Штаб Головного Отамана. Кравс, — як і „диктатор" Євген Петрушевич не розуміли, що це вже революція і що приходиться воювати в умовинах революційного хаосу.

Коли Іван Дурбак твердить, що „змарновано дев'ять місяців", то грубо помиляється. Не змарновано, а перероблено велетенську роботу. Перший Універсал появився 10-го червня 1917 року, Четвертий — 22-го січня 1918. За тих кілька місяців українська політична думка перейшла шлях від автономізму почерез федералізм до державности. У 1967 році появилася у Ню Йорку 112-сторінкова книжка Якова Зозулі „Велика українська революція". Наведено там списки й документи за час від лютого 1917 року до березня 1918 року. Це була велетенська праця над перетворюванням української аморфної етнічної маси у свідому свого „я" націю. Це цілком неповажно робити оцінку і ставити різні твердження і висновки про час 1917-21 у 1988 році, без перестудіювання „Sine ira at studio" („без гніву й пристрасти") велечезний книжковий, головно мемуарний матеріял, який стосується української визвольної війни — революції.

І ще одно, може й найважливіше. Іванові Дурбакові не подобається, що Симон Петлюра став Головним Отаманом Військ УНР, не бувши перед тим у війську. Симона Петлюру обрано Головою Українського Військового Генерального Комітету, який постав на 1-му Українському Військовому З'їзді. (Міхновський був його членом). Петлюра був фанатиком української збройної сили і став її символом по нинішній день. Як колись „мазепинець" був синонімом українця, та згодом став „петлюрівець". Не знецінюймо української визвольної війни — революції і не знецінюймо Петлюри, який єдиний із п'яти членів Директорії залишився на посту й ідею української державности перевіз на еміґрацію-не вигнання та за цю ідею, за свій державницький активізм віддав своє життя. Симон Петлюра був дитиною визвольної війни-революції і його ім'я кожному колишньому воякові святе.

Очевидно, всі історичні події і всі історичні особи можна піддавати критиці, наприклад, УЦРада зробила величезну помилку, коли після Берестейського миру з німецьким військом в Україні далі вела аграрну політику по соціялістичній лінії. За це німці розігнали її, а німецький генерал сказав делеґації від розігнаної УЦРади, яка заявила готовість зміни політики, історичне „Цу шпет" (запізно). Ми робили помилки, бо всі роблять їх, але не добачуймо помилок там, де їх не було. Автор цих рядків був в Україні від березня 1917 року до червня 1920 року. Він присвятив довгі роки студіям над новітньою історією України. І йому було дуже прикро і сумно читати статтю Івана Дурбака.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про Лізу і Олівера Норта

Кілька днів тому, нарешті, після багатьох тижнів, закінчилася ще одна „миляна опера", якою годували нас кожного дня на всіх радієвих і телевізійних новинках. Лава присяжних визнала адвоката Джоела Стайнберґа винним в убивстві семирічної нелеґально прибраної дочки Лізи.

Завдяки погоні за сенсаційністю телевізійних журналістів, ми мали нагоду аж до обридження оглядати на домашньому екрані побите тіло малої Лізи, і подібно скатоване, а може й більше, тіло приятельки Стайнберга — Гедди Нуссбавм. І як у „миляній опері", де історія трагедій головних акторів тягнеться до безконечности, так і в цій живій драмі ми знали кожного дня все точно, що говорять свідки, що оборонці чи прокуратори, який коментар дав той чи інший адвокат. Спрагнені новинок телевізійні журналісти слідкували і реєстрували кожну дрібницю, а все для нас — їхньої публіки.

Коли лава присяжних проголосила прибраного батька винним в убивстві, передано, розуміється, ще раз цілу історію у телевізійних картинах — немов би журналісти любувалися, показуючи звірство катування малої дитини. Ах, як досить мали ми цієї телевізійної „докудрами", якою гидотою вона нас сповнювала, а рівночасно страхом, що до неї приглядаємося не лише ми, старші, але й молодь, що зовсім інакше сприймає ці жахливі картини.

Минулого вівтірка, день після закінчення судової розправи про закатування малої Лізи, проголосили початок нової „докудрами" — про відзначеного десятками орденів підполковника американської армії Олівера Норта. І знову будемо день в день слідкувати за картинами того процесу, а телевізійні журналісти подбають, щоб не залишилася осторонь ні одна подробиця, щоб вийшли наверх усі чисті та нечисті сторінки трагедії, в якій не звірство людини, а її патріотизм і послух найвищій владі стоятимуть під осудом усіх прошарків суспільства.

В добі сенсаційности, поєднаної з демократією, нічого не закривається і можна свобідно говорити про найбільш драстичні та інтимні справи, а телевізійний апарат переніс до мешкань мільйонів осіб судову залю, як і всі інші прояви життя. Так телевізія зблизила до нас чуже людське життя у всіх його виявах, кожне нещастя, катаклізм, злочин, а часом і радість. Але з цим зближенням вона зробила нас усіх співучасниками цих подій та їхніми суддями через призму телевізійної камери та через слова телевізійних коментаторів.

Чи це добре і правильно? Чи мусять нам показувати подробиці людських пристрастей, чи мусимо оглядати трупи всіх, що загинули у випадках чи від злочинної руки, чи мусимо дивитися на розпуку родини після втрачення найближчих, або штучно усміхнені обличчя? Чи справді тепер вже не можна заховати перед цікавим оком ніякого переживання, яке гідне сенсаційности?

Саме через ту жадобу сенсаційности в подаванні новинок, ми, глядачі чи слухачі, часто стоїмо перед питанням, що правда, а що інтерпретація телевізійних журналістів, а безкритичне молодше покоління не знає, як відрізнити фікцію від дійсного життя. Тому для дітей дуже часто трагічні події, що їх вони бачать на телевізійному екрані, — це ще одна „миляна опера" і тому вони ні трохи не вразливі на те, що оглядають майже кожного дня і там, де ми жахаємося, — вони сміються.

Ліза і Норт — дві людські драми, а не „миляні опери", з яких одна закінчується, а друга починається. Дві драми — так різні своєю тематикою, але з тими самими тисячами випадкових глядачів.

Чи зуміють ті глядачі їх належно оцінити й зробити правильні висновки?

О-КА

Д-р Юл. Мовчан

ЩЕ ОДНА ПРАЦЯ ПРО УКРАЇНСЬКУ БІБЛІОГРАФІЮ

Максим Бойко, „Українська бібліографія материка і діяспори", видання медичного відділу УЛТПА, 1989, Блумінґтон, Індіяна, ст. 216.

Згідно з енциклопедичним словником, бібліографія — це опис книжок, або наука про книжки та їх зберігання, або переховування. Чому ж ця ділянка літературної праці є настільки важлива, що деякі люди вирішили присвятити їй усю свою творчу діяльність чи працю?

На це в цій книзі відомий наш лікар і бібліограф д-р Павло Пундій у своїй передовій дає таку відповідь: „Усі науки від найдавніших часів і дотепер беруть свій початок у книзі. За допомогою писаного чи друкованого, до нас говорять найкращі таланти світу, що в ділянці логічного думання репрезентують свої народи... Незнищимий той народ, що носить за пазухою писані заповіти історії свого народу, бо тільки з такою метрикою набувається признання бути усім рівним із рівними правами".

І якщо б виникло питання — хто в теперішні часи в найбільшій мірі доклав праці в ділянці української бібліографії, то напевно не помилимося, коли скажемо, що цією особою є д-р філософії Максим Бойко. До того ж, він дуже працьовитий. Наприклад, працюючи науковим працівником при університетській бібліотеці в Блумінґтон, Індіяна, від 1967 до 1985 років, протягом 18-ох років, він написав і опублікував 22 бібліографічні праці — більше, ніж одна праця кожного року. І ці праці не є маленькими — 50-60-сторінковими брошурами — це солідні, переважно — 150-200 сторінкові і більше книги, як, наприклад, „Бібліографія джерел історії Волині" (244 стор.), „Бібліографічний огляд збройної боротьби Волині" (335 стор.), „Книгодрукування в Почаєві та Крем'янці" (151 стор.) та інші.

У щойно виданій праці автор поставив перед собою завдання „розкрити культурні рушійні сили нашого народу визвольних змагань, які ще й досьогодні мають вплив на книгознання та бібліографію", як він пише на початку книги. Для цього свої дослідження він розділив на три головніші періоди, а саме: І. Документація визвольних змагань (1917-1921) і бібліографія (1917-1931), 2. Бібліографія материка та діяспори до 1980 року та 3. Бібліографічні друки комуністичного правління, 1931-1980 років.

Так варто пригадати, що першою бібліографічною працею чи енциклопедією в нашій історії і на сході Европи взагалі був славозвісний „Ізборнік Святослава", Київ, 1073 року. Він містив 383 статті, серед яких три були бібліографічними вказівками.

Звичайно, в цій короткій анотації неможливо подати бодай малу частину з цієї колосальної кількости бібліографічних документальних фактів, які автор подає на 216-сторінках свого великого формату (20x28 см.) праці. Для ілюстрації змісту цієї книги наведемо лише деякі факти, або статистичні дані.

І так, довідуємося, що в той час, коли в дуже нещасливому році для України — 1847 (рік заслання Т. Шевченка) не появилося жадного видання українською мовою, в 1913 році їх появилося 246. (Правда, від „Енеїди" Івана Котляревського, тобто, початку доби „Нової української літератури" до 1847 року вийшло українською мовою біля 100 книжок).

Та й наклади їх були невеликі, наприклад, „Сільська бібліотека" П. Куліша найбільше видавала по 3,000 примірників. І це на понад тридцять мільйонів українського населення!

А як було з бібліотеками в Україні в 1927 році — році найбільшого розквіту української культури періоду, або т. зв. „Розстріляного відродження"? Статистика виказує, що в той час, коли на 22,516,800 душ населення в Україні (за переписом 1924 р.) було 6,083 бібліотеки, в Чехо-Словаччині з 13,611,349 душ (перепис 1921 р.) було аж 14,097 бібліотек. (Ст. 27).

Так само навіть в роки того самого „Розстріляного відродження", як читаємо в статті відомого українського бібліографа Ю. Меженка в журналі „Життя і Революція" за 1927 рік, з виданих протягом десяти років (1917-1927) 23,918 книжок, російською мовою було 14,316, а українською — лише 9,602. (Тепер, звичайно, ситуація ще гірша).

Але програвши визвольні змагання і опинившись на еміґрації, наші бібліографи і тут не припиняють своєї праці. В Чехо-Словаччині, куди в 1920 роках хлинула найбільша кількість наших еміґрантів переважно з Придніпрянської України, було створено Українське Товариство Прихильників Книги, яке почало видавати свій орган під назвою „Книголюб", і редактором якого було обрано Степана Сірополка (1872-1959) — родом з Прилук, Полтавщина.

Ще в більшій мірі попрацювали і працюють у ділянці рідної бібліографії українські поселенці в ЗСА. Крім д-ра Максима Бойка та д-ра Павла Пундія, багато праці вклали в цю ділянку такі визначні наші громадяни, як Володимир Дорошенко, А. Животко, Степан Кікта (автор праці „Бібліографія літератури про грошові знаки України"), літератор Петро Одарченко, Наталія Чапленко, яка опрацювала „Бібліографію видань жіночої творчости поза межами України", Володимир Душник, д-р Кость Церкевич та багато інших, назвавши лише кількох. Окремо варто виділити Льва Биковського, якого, прозвано „мандрівним бібліографом". Розпочавши свою працю в 1918 році в міністерстві закордонних справ Української держави, він потім перейшов на працю до видавництва „Друкар", а опинившись на еміґрації, Биковський в Польщі, працюючи у Варшавській Публічній Бібліотеці, одночасно розвинув книгознавчу та публіцистичну діяльність, яку він потім продовжував на еміґрації у Німеччині і, нарешті, в ЗСА.

Не відставали в цій ділянці також наші поселенці в Канаді. Особливо багато прислужився для українсь-

(Закінчення на стор. 4)

Появився „Лікарський Вісник" за осінь 1988 року

При кінці січня цього року появилося обширне видання „Лікарського Вісника", що його вже понад 21 років редаґує д-р Павло Джуль, людина невтомної праці для УЛТПА та для української громади в Дітройті.

У цьому новому числі „Лікарського Вісника", що обіймає 63 сторінок друку, в його першій частині знаходиться п'ять наукових статтей: д-р Оксани Г. Балтирович про „Спектр ультразвукових знахідок у геморагічних яєчникових кістах"; д-ра Богдана Н. Дячока про „Бластоцистіс людська (Blastocystis Hominis), як збудника проносу: наново відкритий мікроорганізм"; д-ра Анатолія Коряґіна п. н. „Продовжуючи розмову про психіятричні репресії"; д-ра Олега Волянського про „Синдром концентраційного табору" та обширна історична стаття медичного редактора Енциклопедії Українознавства д-ра Гайнріха Шульца з Мюнхену про „Охорону здоров'я в Україні".

Опісля слідує глибоко змістовна редакційна стаття д-ра П. Джуля про „Компетенцію лікарів". В третій частині журналу є подані цікаві лікарські новини, як: допоміжне лікування рака грудної залози; виживання хворих після кінцевої обхідної хірургії; кілування безплідности та огляд медичної преси в Україні.

У четвертій частині є подані біографічні нариси про нових українських лікарів

(Закінчення на стор. 4)

Яр. Климовський

ЮВІЛЕЙНЕ ЧИСЛО ЖУРНАЛУ „ЖИТТЯ І ШКОЛА"

Тридцятьп'ятліття виховного журналу „Життя і школа", призначеного для вчительства шкіл українознавства, — це доказ наполегливої і впертої праці його редакції тим більше в час нидіння українського друкованого слова.

Цінні статті розпростерті на сорока сторінках. Однак немає вступної статті, в якій було б подано короткий перебіг пройденого етапу, що в ньому напевно не бракувало різних перипетій у зв'язку з виданням журналу і таких ситуацій, які зумовляли появу чергових чисел. Редакція двомісячника „Життя і школа" вважала це зайвим, бо такі „приємності" на превеликий жаль, як кажуть, є на порядку дня сливе кожного українського видавництва.

Журнал почато статтею д-ра Я. Пастернака п. н. „Різдво й Новий рік у народніх повірях". Стаття цікава й на часі для дітей, народжених у діяспорі.

Читаючи вірш „Різдвяний спомин" Богдана Лепкого, перед нашими очима Свят-Вечір на рідній землі та наче входимо в різдвяну атмосферу родини поета на галицькому Поділлі. ...„Бренять дзвінки, хрустить мороз на стежці під ногами, в вікні „звізда" ...ах, це колядники прийшли до нас з прастарими піснями і ніби гомін проминулих днів лунає цей найкращий в світі спів".

В іншому місці вірша поет каже: ... „остання коляда прогомоніла. Темно, тихо стало. Літа пливуть нестримно, як вода і чи багато їх нам ще осталo?"

З черги захоплюємося низкою споминів із Святої Землі Вадима Чечви п. н. „У святому городі Єрусалимі". Автор був там, як вояк польської **армії в часі Другої** світової війни. З ним було **чимало українців. Як знаємо** чимало українців, вояків польської армії згинуло під Монте Касіно.

У Вадима Чечви поетичний талант, тож не диво, як читаєте — „у низці сірих скитальських буднів бувають моменти, що сяйвом метеора заблиснуть у нашому житті і назавжди зостануться в пам'яті. .. Більшість із них судьба нанизала в довгу вервицю криваво скорбних страждань, і тільки часом попаде між ними, немов чудова перлина, ілюзія сповненої мрії". Цікавішими споминами — каже автор, — з мого юного, але такого багатого на переживання життя чорними стрічками косичу білі картки нотатника. Збираю їх немов скупар червінці..."

Автор протягом трьох днів з прогулькою вояцтва звиджував Святу Землю. Описує важливіші місця, в першу чергу храми — Базиліку Господнього Гробу. В цій базиліці всі нації мають свої пам'ятки. Тут є дар гетьмана Івана Мазепи — велика срібна, чудово гравірована плащаниця. З черги звидів він Базиліку Народження Христа у Вифлеємі. Був у церкві св. Анни. У підземеллях цієї церкви є декілька крипт, — як от п'ять ґанків „овечої купелі", мешкання преподобного Йоакима й Анни, каплиця Народження Пресвятої Діви Марії.

Вадим Чечва провів між друзями збірку і „ми, українці, каже він, — жовніри польської армії вмурували в листопаді 1943 року гарний марморит із тризубом і відповідною молитвою. Згадує храм „Екце Гомо", каплицю св. Вероніки, вірменський монастир, дім Каяфи, гетсиманську Базиліку, церкву Марії Магдалини, церкву „Патер Ностер", у якій за ініціятивою Чечви уфундовано таблицю з керамічних цеголок із українським текстом „Отче наш". Крім згаданих автор звидів ще інші пам'ятки.

Після прекрасного опису Святої Землі, читаючи вірш **Вадима Чечви „Погасла воля", поринаємо в задуму. Вірш написаний** у станиславівській тюрмі 1940 року, хоча **описує „сірі крати" і „зойк катованих", та все ж „у всіх пала чоло" і „в очах вогонь іскриться" і „віри жар".**

Погасла та воскресне воля
Ми порвемо кайдани,
У нас самих і щастя й доля,
Тож вірмо кращий час настане.

У розділі „Визначні постаті України", д-р В. О. Луців накреслив силует історика Михайла Грушевського. Дуже доброю статтею є „Хоровий спів в Україні" пера Олександра Кошиця. Про будівництво княжої доби написав Юрій Андрій Луців. Корнило Заклинський на мотив колядки помістив вірш п. н. „Матері". Про деякі українські пам'ятки в Парижі і під Парижем подав граф Михайло Тишкевич. Пересопницю описав Олександер Цинкаловський і додав мапу цілої околиці. Є тут теж копія першої сторінки пересопницького Євангелія. З методики і шкільної практики д-р Василь Луців подав „Мовчазні лекції". На тему мови написав Євген Тимченко — „Рід в українській мові". Про проблеми зв'язані із школами українознавства написав В. П. Журнал завершує „Червоний колір — ознака козацької жалоби", стаття д-ра Василя Луцева.

Із-за браку грошей у журналі різні шрифти. Деякі тексти вимагають мовної коректи, не згадуючи сучасного мовостилю, та це зроблять учителі, користаючи з потрібних їм матеріялів.

Не зважаючи на це „Життя і школа" є дуже корисним і не менше потрібним журналом. Це добре зрозуміла Ліля Давидович (бож і сама є вчителькою), уфундувавши передплату сімом особам, а крім цього ще жертвувала 100 долярів на видавничий фонд.

Журнал найбільшою мірою придатний для шкіл українознавства.

Щасти, Боже в дальшій праці!

Адреса Редакції: Zhyttia i Shkola, Ukrainian Cultural and Fducational Periodical, 418 Nittany Ave. State College, Pa. 1680[illegible], у Канаді: 101 Armadale Ave, Toronto, Ont. M65 3x3.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ
— НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

КОБЗАР

НОВЕ, ПОВНЕ ВИДАННЯ, ОПРАВА В ЗОЛОТІ — ЛЮКСУС!
Ціна $55.00, даємо за половину: $27.00
та поштова пересилка $3.00 — $30.00.

N. S. Czartorysky, 200 E. 5th St. - 4B ■ New York, N.Y. 10003

43-ій Відділ Союзу Українок Америки
при співучасті
Осередку Праці Уладу Пластунів Сеньйорів
— влаштовують —
в суботу, 18-го лютого 1989 р. о год. 5-ій по пол.
в Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР
Д-РА ОРЕСТА СУБТЕЛЬНОГО

з нагоди появи його книжки

„ІСТОРІЯ УКРАЇНИ"

В програмі: **слово про автора проф. д-ра ЛяСалл Університету МИРОСЛАВА ЛАБУНЬКИ та виступ АВТОРА.**
Запити, дискусія і зустріч при перекусці.

Карпатський
Лещетарський
Клюб —
Торонто
повідомляє

Українські Спортові Товариства
та українських лещетарів, що

КРАЙОВІ ЛЕЩЕТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ
за ПЕРШЕНСТВО УСЦАК-у
та МАНДРІВНУ ЧАШУ в пам'ять
ЯРОСЛАВА Д. РУБЛЯ

— відбудуться —

дня 11-го лютого 1989 року
на SONG MOUNTAIN
Tully, N.Y. 13159, tel.: (315) 696-5711, Highway 81, Exit 14

ПРОГРАМА:

П'ЯТНИЦЯ, 10-го ЛЮТОГО 1989 р.

9 год. веч. — Виграші стартових місць у присутності представників клюбів, Ramada Inn.

СУБОТА, 11-го ЛЮТОГО 1989 р.

8:30 ранку — Реєстрація і роздача нагрудних чисел — Song Mt., Tully, N.Y.
10:00 ранку — Крутобіг (слялом)
Два проїзди: чоловіки, жінки, сеньйори, юнаки, юначки (14-18), хлопці та дівчата (9-14).
12:00 дня — Обідова перерва.
2:00 по пол. — Великий крутобіг (слялом).
Один проїзд.
7:00 веч. — **БЕНКЕТ І ЗАБАВА** до звуків української музики для змагунів і гостей.
Проголошення вислідів змагань, роздача нагород і товариська зустріч.

Зголошення змагунів разом із реєстраційною оплатою у висоті 16.00 амер. долярів від змагуна приймається через спортові товариства до дня 8-го лютого 1989 р. Чеки виписувати на KLK, Ukrainian American Sport Club та висилати на адресу: Bohdan R. Jaciw, 22 Glencairn Ave., Toronto M4R 1M5, Canada. Tel.: (416) 488-0375

Квитки на витяги та на бенкет буде можна набути на місці у пані Іванки Яців.

Витяги на цілий день по зниженій ціні, — $14.00.

У справі резервації готелевих кімнат проситься телефонувати безпосередньо до: Ramada Inn, 1305 Buckley Road, Syracuse, N.Y. 13212. Tel.: (315) 457-8670, покликатися на українські лещетарські змагання, тоді одержите знижкову кімнату на чотири особи за $42.00 за добу.

На міжкрайові українські лещетарські змагання теж сердечно запрошується прибути родини змагунів та численних глядачів і гостей.

УПРАВА КЛК

Влаштовують Свято героїнь у Йонкерсі

Йонкерс, Н.Й. — В неділю, 12-го лютого ц.р., в год. 3-ій по полудні в парафіяльній залі церкви св. Михаїла відбудеться в рамках святкувань Свята героїнь програма в двох частинах.

В першій частині Роня Лозинська доповіддю відмітить українську жінку-героїню минулого, сучасного і майбутнього, а в другій Божена Ольшанівська поділиться своїми враженнями і пригодами як учасниця „Походу Миру" в Україні осінню 1988 року. Також буде висвітлене інтерв'ю — розмови Б. Ольшанівської з українськими правозахисниками в Києві.

Ця імпреза влаштовується з ініціятиви 30-го Відділу Союзу Українок Америки із співучастю Об'єднання Жінок ОЧСУ, Відділ Йонкерс, і Сестрицтва Найсвятішого Серця Христового при парафії св. Михаїла.

ДОПОВІДЬ С. ГНАТЕНКО

Ню Йорк. — 64-ий Відділ СУА влаштовує тут в суботу, 11-го лютого ц.р., о год. 4-ій по полудні, в домівці СУА, 108 Друга авеню, доповідь ілюстровану прозірками на тему „Творчість Галини Липи", яку виголосить Стефанія Гнатенко.

НАВИСЛИЙ МАСИВ полярного холодного повітря, що вже більше як два тижні тримає Аляску в морозних кайданах, прорвався на південь та протягом кількох годин обнизив температуру в деяких околицях на десятки степенів. У північнозахідніх стейтах ЗСА температура обнизилась на 70 степенів продовж одного дня, а в одній місцевості температура обнизилась на 23 степені за одну хвилину. Ця полярна струя холодного повітря прорвалась на південь разом з великою сніговією та вітрами зі силою 100 миль на годину та в дуже короткому часі накоїла великих пошкодовань. Крайове бюро передсказувань погоди повідомляє, що коли струя дійде в околиці північносхідніх стейтів, то це буде вже на багато лагідніша версія.

В. Коротич...

(Закінчення зі стор. 1)

повинна творити своєрідну українську „рок" музику. Становище української мови можна поліпшити директивами згори, зазначив Коротич, але ситуація вимагає інших заходів: треба посилити авторитет української мови, показати пересічному українцеві, що його рідна мова мусить зайняти належне місце в списку всесвітніх мов.

На запитання про становище релігії та віруючих в Україні Коротич заявив, що саме тепер розробляється новий закон про свободу релігії в СССР. Українські віруючі повинні брати активну участь в процесі творення такого закону — заявив Коротич. В цьому випадку слова й діяльність віруючих незвичайно важливі. Саме тепер час, щоб віруючі реєстрували свої церкви й громади.

В. Коротич сказав, що в Україні ця справа „якось не дуже далеко зайшла". А це, на його думку, вина некомпетентних партійних, які відповідальні за такі катастрофи, як Чорнобиль та захворювання дітей в Чернівцях. З часом процес гласности та перебудови дійдуть і до УССР, але тут знову ж таки народ може прискорити темп їхнього розвитку в Україні.

Другою провідною думкою Коротича є потреба зв'язків із Заходом. Він наголошував, що українці в Україні і в діяспорі мусять нав'язати тісні контакти в різних галузях. Нам треба проводити спільні серйозні наукові конференції, навіть коли існують розбіжності думок, нам потрібно менше, як це він схарактеризував, „бандурно-етнографічних" ав'язків, а більше економічних, наукових, торговельних. А такі контакти сказав Коротич, допоможуть і нам, і вам відійти від політичної гістерії, яка характеризувала наші дотеперішні стосунки. От наприклад, він запропонував, щоб українські торгівці в УССР разом з українськими бізнесменами на Заході організували різні підприємства в Україні: виробляли одяг, відкривали ресторани, будували готелі.

Наукові контакти української ССР з українською діяспорою дуже важливі, сказав Коротич. Розглядаючи нашу історію в нових умовах гласности, нам потрібно документацію про різні лиха, які спіткали наш народ протягом його історії. Українські науковці на Заході мають численні документи, які ми повинні спільно розглянути, встановити хто винний за такі несправедливості і привести цих осіб до відповідальности. Ми мусимо вивчити такі теми, як штучностворений голод в Україні 1932-33 років, жахіття тридцятих років, процес над членами Спілки Визволення України. І лише тоді ми зможемо домагатися реґабілітації несправедливо репресованих жертв. Серед таких жертв, сказав Коротич, є Володимир Винниченко, який свого часу очолював „інший" уряд в Україні. Наприклад, у вивченні справи штучноствореного голоду в Україні незвичайно цінна робота американської Конґресової комісії створеної для того, щоб дослідити причини й наслідки голоду, зібрати свідчення очевидців тощо. Це саме стосується справ політв'язнів, яких протягом останнього часу звільнено з тюрем, концтаборів та заслання. Треба встановити хто відповідальний і за їхнє ув'язнення.

В. Коротич також говорив про процес виборів кандидатів до нового конґресу. Під час одного бурхливого мітинґу в Москві, на якому він мав стати кандидатом, дійшло до бійки між членами організації „Пам'ять", які є його противниками, та „Рокерами", як це він називав прихильників „рок" музики в СССР, які підтримували його кандидатуру.

„Я жив на Україні п'ятдесят років, сказав Коротич, і ніколи не бачив, щоб люди билися за свого кандидата, як це було в Москві. Українці зійдуться, поспівають, поплачуть і розійдуться".

Розмова В. Коротича з українською громадою відбувалася в дружній та відкритій атмосфері. Він виглядав втомленим, але протягом вечора радо, влучно і дотепно відповідав на кожне поставлене йому питання.

М. Грушевський...

(Закінчення зі стор. 1)

раїнського народу та як її випрацював М. Грушевський.

Тепер новий політичний клімат в СССР витягнув праці М. Грушевського на денне світло, а українські інтелектуали домагаються його реґабілітації. Але на думку Т. Приймака, М. Грушевський в очах багатьох росіян залишиться контроверсійним істориком, який загрожує позбавлення їх „Києва — міста матушки-Рассєї" і одности СССР, в якому домінують росіяни.

Однак є росіяни, українці та інші — закінчує свою статтю Т. Приймак — для яких реґабілітація М. Грушевського є спробою як далеко можуть зайти сьогоднішня гласність і перебудова.

Журнал „Історія сьогодні" передплачують в ЗСА деякі середні школи для свого ужитку.

ЗАКЛИК
ЦЕНТРАЛЬНОГО ЮВІЛЕЙНОГО КОМІТЕТУ

Від кількох років професор Осип Кравченюк збирає всі матеріяли, які в будь-який спосіб зв'язані з Ювілеєм Тисячоліття. Рік ювілею пройшов і більшість святкувань вже відбулися. Появились різні, прерізні ювілейні друки, видання, книжки. Отож, уклінно прохаю всі українські видавництва, газети, журнали, церковні, наукові, культурні та громадські установи надсилати до нього свої видання, друки, оголошення, збірники, наукові та популярні праці, книжки, брошурки, афіші, програмки. Усі ці речі допоможуть нам зробити підсумки, студії та аналізи великих цих наших історичних святкувань. За ласкаву поміч і співпрацю заздалегідь щиро дякую.

† МИХАЙЛО ГРИНЧИШИН, ЧНІ
Єпископ — Генеральний Секретар

Prof. Joseph Krawczeniuk
545 South Franklin St., Wilkes-Barre, Pa. 18702

В ПЕРШУ ДУЖЕ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Дорогого і Незабутнього
МУЖА, БАТЬКА І ДІДА

св. п. д-ра

Івана М. Новосівського

буде відправлена

ПАНАХИДА
за спокій Душі Покійного

12-го лютого 1989 р., о год. 11:30 рано
в православній катедрі св. Володимира
160 Захід 82-га вул. в Ню Йорку

До участи в Панахиді і молитов щиро запрошуємо Рідню, Приятелів і Знайомих.

Дружина — АННА
Син — д-р ТАРАС з дружиною ОРИСЕЮ
Внуки — АНДРІЙ І МАРКО

У ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

ОЛЬГИ ЧУБАТОЇ ПАВЛЮК

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ і ПАНАХИДИ

в церквах:

неділя, 12-го лютого 1989 р., о год. 8:30 ранку, в українській католицькій катедрі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, Philadelphia, Pa.
Четвер, 16-го лютого, о год. 9-ій ранку в церкві св. Йосафата, Rochester, N.Y.
Неділя, 26-го лютого, о год. 9-ій ранку в церкві свв. Петра і Павла, Bridgeport, Pa.

Просимо про молитви за душу Покійної.
Муж — ОЛЕКСАНДЕР
Сини — БОРИС і ОЛЕГ з Родинами
Ближча і дальша Рідня в ЗСА, Канаді, Австралії і в Україні

ДВА ПРОПУСКИ

У статті ред. Володимира Барагури п.з. „А де Слуга Божий Митрополит Андрей?" („Свобода", ч. 18 з 31-го січня ц.р.) має бути: „В офіціозі Римо-католицької Архидієцезії „Кетолік Ню Йорк" з 11-го лютого 1988 року поміщений репортаж про релігійно-церковного науковця єзуїта о. Роберта А. Ґреґема..." Як теж треба читати: „Через відсутність архівних матеріялів о. Ґреґем написав свою студію про ролю Ватикану в справі голокосту не на підставі документації, а базуючись на опитах самовидців..."

— Ред.

Повідомлення було друковане в ч. 16, ст. 3, із 27 січня 1989. В останній лінійці подано „Богдан" (і Дора Рак), а має бути „Ярослав". Помилкове ім'я подала п. Жаровська (Богдан Рак помер вже давніше).

ПОДЯКА

З волі Всевишнього 30-го вересня 1988 р. перейшла у Вічність
наша Найдорожча і Незабутня
МАМА, БАБУСЯ І ПРАБАБУСЯ

св. п.

Осипа Олінкевич-Михайленко

Цією дорогою складаємо щиру подяку Рідним, Сусідам, Приятелям, Знайомим та організаціям, що в днях нашого глибокого смутку зложили нам особисто, телефоном, чи листовно вислови співчуття. Сердечно дякуємо всім за квіти, молитви й пожертви на Служби Божі та церковно-громадські добродійні цілі.

Висловлюємо нашу подяку о. Осипові Панасюкові за відправлення похоронних відправ та участі в поминальному прийнятті. Усім, які прийшли віддати останню прислугу Покійній та відпровадили Її на Вічний Спочинок наше щире спасибі.

Складаємо особливу подяку д-р. Любі Климишин-Дзінґало за постійні відвідини Хворої та часті супроводи до лікарні. Спасибі Приятелям в С. Пітерзбурзі пн-ство Олі і Василеві Хадаям, пані Варці Кулик, пн-ство Р. і А. Ружчицьким та теті Стефі Цегельській за їхню опіку над Хворою в останніх днях Її життя.

Дякуємо Екзекутиві та Працівникам УНСоюзу за квіти та пожертви в пам'ять Покійної. Головному Секретареві Володимирові Сохановi за згадку про Покійну в пресі, а Головному Радному А. Кейбіді за прощальні слова в часі похорону. Цією дорогою складаємо подяку пн-і Олі Ліс за прощальні слова на похоронах від громади в С. Пітерзбурзі.

Зворушливий був допис пн-і Олі Филипович про Поминальні Відправи в С. Пітерзбурзі в 40-ий день відходу Покійної. Наша глибока подяка о. Ярославові Федикові, пароху-ві в С. Пітерзбурзі, Хорові „Україна", Українсько-Американському Товариству та численній громаді за вшанування пам'яті нашої дорогої Мами та за щедрі пожертви в Її пам'ять.

В 40-ий День відправили Служби Божі за упокій душі Покійної: о. Степан Хміляр, ЧСВВ, о. Дмитро Височанський, ЧСВВ і о. Джеймс Перфілд. Нехай Господь винагородить їх щедрими ласками.

Замість квітів на СЛУЖБИ БОЖІ зложили: Д. Бирч з Род., М. Бозьо з Род., Т. Винар, Л. і В. Касіян, А. і С. Косоноцький, др. Р. і Н. Кравчук, О. Кузьмак, І. Левицька, Родина Мороз-Смит, С. і С. Мулик, В. і А. Натина, Родина Пиріг, Б. Поліщук, С. Раєн, Е. і С. Шуган.

На ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ зложили: М. Андрейко, др. І. і М. Біленькі, В. і Л. Боднар, С. і Б. Боднарчук, М. Бохно, П. Бричка, А. Бучинська, Ю. Вертипорох, др. І. і М. Воєвідка, О. і Р. Гентиш-Брехун, др. Б. і У. Глинські, др. Р. і А. Грегорович, О. і С. Ґалан, др. Л. і В. Дзінґала, П. Дутка, П. і Б. Желем, М. і К. Жмуркевич, М. Задойний, М. Ільчитин, В. і М. Кавка, І. Кашубинська, др. А. і О. Кіпа, І. Клос, др. Я. і К. Клос, М. Кобрин, Ф. і Д. Козар, А. і О. Колодій, М. і В. Копинець, др. Ж. і О. Кордуба, др. Р. і Н. Кравчук, др. Т. і В. Кулик, П. Куриляк, Ґ. Куфта, С. Лавровський, В. Лащик, О. Левенець, М. і В. Лиско, О. і В. Ліс, К. і М. Мацілинські, В. Молс, Род. Мороз-Смит, др. А. і А. Мосійчук, Я. і Я. Мулик, др. Я. і Л. Музичка, В. і А. Натина, З. і І. Онуфрик, М. Павлишин, А. Пасієна, др. І. і В. Пелех, В. Пестик, Род. Семянчук-Матвіїшин, Олена Смулка, Ольга Смулка з род., 38-ий відділ СУА, др. Л. і Л. Таранько, УКР-АМ ТОВ. в С. Пітерзбурзі, І. й М. Федьків, О. і Е. Филипович, О. і В. Хадай, М. Хлиста, А. Хомин, С. Цегельська, А. Чепак, С. Чіх, С. і С. Шуган, др. А. і Д. Якубович.

Згідно з бажанням Покійної та поодиноких жертводавців гроші поділено на такі цілі:

Український Музей в Ню Йорку	$1.060.00
Виховання священиків	1.014.00
Фонд Дем'янюка	200.00
Пластові видання	147.00
Т-во св. Софії	25.00
„Наше Життя"	25.00
Разом	$2.471.00

Ще раз щира подяка усім, хто вшанував пам'ять нашої Мами.

АРЕТА І ОРЕСТ КОЛОДІЙ з Родиною
МАРТА І ВОЛОДАР ЛИСКО з Родиною

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в суботу, 28-го січня 1989 р. по довгій і тяжкій недузі, прийнявши Найсвятіші Тайни відійшла від нас у Вічність на 70-му році життя

Дорога
ДРУЖИНА, МАМА І БАБЦЯ

св. п.

Ольга Вербовська

залишивши у глибокому смутку:
мужа — ІВАНА
сина — ПЕТРА з дружиною АНІКОЮ і внуками ПЕТРУСЕМ і МАРКОМ
дочку — ГАЛЮ з мужем РОМАНОМ і внучкою ХРИСТИНКОЮ
сватів —
ЛІЛІЯНУ і ОЛЕСЯ ЛАҐЕРВИРД
ЕВГЕНІЮ і ОЛЕКСАНДРА ШУТЕР
шваґра — ВАСИЛЯ з дружиною АННОЮ і дітьми
три сестри на Україні з Родинами
та ближчу і дальшу Родину в Америці, Україні й Австрії

Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗСА

повідомляє своїх Членів і Українське Громадянство, що у вівторок, 17-го січня 1989 р., на 94-му році життя відійшов у Божу Вічність

✝

св. п. маестро

ЙОСИП ГІРНЯК

член-меценат Українського Наукового Товариства, видатний актор й режисер українських театрів, основник Театру-Студії, дійсний член УВАН, почесний член ОУП „Слово", почесний член Українського Патріярхального Товариства і визначний публіцист.

Тлінні останки Покійного похоронено на цвинтарі Пресв. Діви Марії на Факс Чейсі, біля Філядельфії, Па.

•

Висловлюємо глибоке співчуття дружині п-ні Олімпії Добровольській-Гірняк, дочці Іві Чарській з родиною та всій родині Гірняків.

Управа Наукового Товариства ім. Шевченка

ВИГЛЯДАЄ, ЩО ЗВЕРНЕННЯ президента Джорджа Буша у його інавгураційній промові про співпрацю обидвох партій увінчалося успіхом, бо в Капітолю спікер Палати Репрезентантів Джим Вайт проголосив, що він відтягає пропозицію свого законопроєкту, в якому вимагалося від Білого Дому повідомляти Конґрес про будь-які таємні акції до 48 годин. Цей законопроєкт був запропонований, як удар по Адміністрації Р. Реґена і був єдиною рекомендованою акцією Конґресу в наслідок Ірано-контра афери. Райт сказав, що „це було з нашої сторони потягнення доброї волі" в сторону президента Джорджа Буша, який заявив, що хоче злагіднити відносини між Конґресом і Білим Домом в справах закордонної політики.

ЯСІР АРАФАТ, керівник Палестинської визвольної Організації, відвідував на протязі двох днів столицю Еспанії Мадрид і зустрічався там з цілим рядом офіційних осіб, в тому числі також з прем'єр-міністром еспанського уряду Філіпом Ґонзалєсом. Ціль його візити була переконати офіційних представників урядів Західньої Европи про потребу скликання міжнародної конференції для полагодження справи Палестини і миру на Близькому Сході. На летовищі Я. Арафата вітав міністер закордонних справ соціялістичного еспанського уряду Франческо Фернандез Ордонєз.

КОНҐРЕСМЕНИ ЖУРЯТЬСЯ ТИМ, що справжня війна в справі підвишки на 51 відсотка їхніх платень розпічнеться щойно в березні, як це стане дійсністю. Можливо, що їхні припущення лихої долі мають солідну підставу, бо коли з 1-им березня це рішення стане законом, то разом з тим додатком, де говориться про заборону гонорарів за виголошення промов в університетах, на конвенціях чи при інших нагодах. Знавці передбачують, що під натиском розлючених виборців підвишку скасують, а заборона гонорарів залишиться. В результаті може статися і таке, що не буде ні підвишки, ні заробітку з гонорарів.

УМОВИ ПРАЦІ ДЛЯ СЛУЖБОВИКІВ американського Бюра нагляду над надужиттям наркотиків у Мехіко стали такими небезпечними, що Бюро має поважну проблему заповнити звільнені місця. Тортурування перед смертю одного службовця та застрашування інших службовців причинилося до того, що дуже мале число кандидатів голоситься добровільно на службу в Мехіко, а ті яким кінчається служба не відновляють своїх контрактів на працю. В результаті на 40 місць праці, тільки 20 з них є заповнені.

ДО ЦИХ ПІР ЕДИНИЙ з номінатів президента Джорджа Буша, що має досить перешкод чи радше поганих свідчень — це Джан Тавер, пропонований на секретаря Департаменту оборони. На зізнаннях перед сенатською Комісією збройних сил Дж. Тавера представлено як розпусника і піяка. Але навіть після цих обвинувачень ніхто не вірить в те, що його номінацію запропоновану Президентом відкинуть.

Ще одна...

(Закінчення зі стор. 2)

кої бібліографії д-р Яр. Рудницький. Об'їздивши і оглянувши багато культурних осередків, зокрема, бібліотек не тільки в Канаді, але і в цілому світі, з-під його пера потім появилися такі праці, як „Українські книгозбірні в Канаді", „Славіка-Канадіяна", „Україніка-Канадіяна" та багато інших. Крім нього, працювали в ділянці бібліографії Ольга Войценко, Михайло Марущак, Михайло Боровик, Леонід Білецький (автор „Української преси в Канаді") та інші.

Не оминули наші бібліографії також поселенці далекої Австрії. Цю ділянку праці в основному взяв на себе її поселенець-письменник, журналіст і почесний доктор з літератури Степан Радіон. Уже майже від самого початку поселення в Австралії, „невтомний Радіон", як дехто з літературних критиків його називає, взявся за реєстр, або літопис діяльности і життя своєї національної спільноти „країни кенґуру". І він блискуче впорується із своїм почесним завданням. Не беручи до уваги його белетристичних чи журналістичних праць, за цей час появилося з-під його пера багато дуже цінних бібліографічних праць з ділянки літературно-наукової та професійної діяльности наших земляків в Австралії — в тому числі такі, як „Бібліографія українських книжкових видань в Австралії", „Бібліографія і біографія „Нариси історії Наукового Товариства (НТШ) в Австралії (225 стор.) та інші. І тому не дивно, чому тепер багато наших людей називає Степана Радіона „літописцем", або „реєстратором" українців в Австралії. Він цілком заслужив на це.

Все вищенаписане — це лише дуже мала частина того, що подано в книзі „Українська бібліографія материка і діяспори" ціна за примірник — 12 дол. Про решту читачі можуть довідатися з книги, яку можна одержати, звернувшись, на таку адресу: Volhynian Bibliographical Center, 397 N. Overhill Drive, Bloomington, Indiania 47406

Появився...

(Закінчення зі стор. 2)

(д-ра Юрія Тершаківця і д-ра Мирона О. Боднара з Чикаґо) та біографічний нарис про визначного і заслуженого лікарського і громадського діяча д-ра Ахіля Хрептовського, що є довголітнім президентом Світової Федерації Українських Товариств (СФУЛТ).

У п'ятій частині є цінна і цікава рецензія д-ра Юліяна Мовчана про другий том книжки „Матеріяли до історії української медицини", яка вийшла в 1988 році. В шостій частині є поміщені посмертні згадки про визначних українських лікарів, що, на жаль, передвчасно відійшли від нас (д-р В. Кассараба, проф. д-р Юрій Тершаковець, д-р Витовт Реґаля-Левицький, д-р Михайло Головатий).

В кінцевій частині є подані дописи з життя відділів УЛТПА (відділ Баффало).

Розуміється, що всі активні члени УЛТПА дістануть це цікаве число незабаром, а інші українські бібліотеки, видавництва та установи також одержать це наше видання безкоштовно на листовне замовлення.

Д-р Павло Пундій

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи"

30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:

„Свободи" ☐ **„Українського Тижневика"** ☐

„Веселки" ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

На зміну адреси проситься
ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ $1.00.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

СК СУМ „Крила" Чикаго залишаються в 1-ій дивізії

Зазнавши поразки 0:1 з футбольним клюбом „Спарта", „Крила" продовжуватимуть свої виступи в наступному сезоні в нижчій, першій дивізії Метрополітальної ліги в Чикаґо. Ця зустріч була останньою нагодою після попередніх спроб в „плей офф" ввійти нашій дружині до вищої кляси. „Спарта" у випадку перемоги „Крил" була кандидатом на випад до Першої дивізії.

Висліди українських дружин в турнірах в закритих залях

Досі відбулися три рунди змагань в „Мейджор" і Першій дивізії Метрополітальної ліги Чикаґо. Футбольна дружина УАСТ „Леви" виступає в „Мейджор" дивізії, СК СУМ „Крила" в Першій дивізії. В першій зустрічі „Леви" зазнали поразки з німецьким клюбом „Кікерс" 3:6, в черговій зустрічі перемогли СК „Блискавицю" 3:2 і в третіх змаганнях зазнали високої поразки зі сербським клюбом, 6:0. СК СУМ „Крила" досі перемогли: СК „Вокамба" 6:1, „Реаль" СК 4:1 і закінчили ремісом 2:2 з литовським клюбом. Зимові розгривки в закритій залі продовжуються.

М. Дахнівський

„Динамо" Київ здобуло першенство в турнірі в Штутґарті

На початку січня ц.р. футболісти столиці України взяли участь в турнірі в закритій залі, господарем якого був ФК Штутґартер „Кікерс". Українські футболісти перемогли „Карльсруґе" 6:1, „Баєрн" з Мюнхену 2:1, Штутґартер „Кікерс" 3:1 і цим самим ввійшли до півфіналу, в якому елімінували відомий клюб з Югославії „Партизан" вислідом 2:1. У фіналі київські футболісти перемогли „Штутґартер" сухим вислідом 3:0 і тим самим здобули трофей турніру. Переможні голі в цьому фінальному поєдинку здобули: Рац, Литовченко і Протасов.

Футбольні клюби СССР, що досі стали „самостійними"

В Україні: дніпропетровське „Дніпро", київське „Динамо", донецький „Шахтар", запорізький „Металург" і львівські „Карпати".

В Грузії: тбіліське „Динамо", в Казахстані Алма-Ата „Кайрат". Досі жаден футбольний клюб в Росії не використав нагоди „усамостійнитися!" Треба відмітити, що футболісти, які виступають в клюбах вищої, першої і другої ліг СССР (в т. зв. дружинах майстрів) є платними через Державний комітет спорту СССР. Футболісти дружин, що стають самостійними, автоматично переходять на платні своїх клюбів.

Неймовірна перемога симпатиків українського футболу

У четвер, 5-го січня 1989 року, в кабінеті Державного комітету спорту СССР в Москві був підписаний офіційний документ, згідно з яким у Львові буде відновлений футбольний клюб „Карпати". Цей документ підписав Вячеслав Колосков, голова Управління футболу та гокею Державного комітету спорту СССР. Таким чином львівські симпатики „Карпат" при значній підтримці українських патріотів з усіх куточків України добилися неймовірної перемоги. Сам Колосков після підписання цього документу, між іншим, відмітив: „Цей випадок досі не має прецедентів у нашому спорті".

Очевидно Колосков підписав цей документ, що має ч. 14-2/45, не з любови чи симпатій до українського футболу, а радше в наслідок величезних акцій, що її започаткувала київська „Спортивна Газета" під кличем „Я, мама і тато за команду „Карпати". До дня підпису цього документу на адресу згаданої газети прийшло понад 70,000! листів і карток з різних міст і сіл України. Велика більшість цих ентузіястів відважно вимагали виправлення цього ганебного вчинку, в наслідок якого спортові політруки окупанта розгромили футбольний клюб „Карпати", який, буцімто, підсилював на терені спорту український „буржуазний націоналізм".

До тієї „армії" вірних симпатиків українського футболу приєдналося ряд підприємств, кооперативів, професіоналістів, письменників, композиторів і навіть партійних організацій Львова. Свого роду мирна революція, проти якої чолові чиновники в Москві вже не могли нічого вдіяти і тому були приневолені погодитися на відновлення „Карпат". Вправді „Карпати" будуть змушені розпочати з Другої професійної ліги, що є свого роду футбольною лігою України, а футболісти цього клюбу не будуть платними з каси Державного комітету спорту СССР.

„Карпати" — дитя довго очікуване й улюблене. Як особа офіційна і просто як болільник, — заявив після підпису член делегації „Карпат" Володимир Терещенко (голова Львівського обласного спортового комітету): команда матиме все. „Добре розумію, що проблеми тільки починаються. Але ми свідомо йдемо їм на зустріч. Надто довго їх замовчували або не помічали... Що у нас є на сьогодні?

Головне цей документ! Ще — стадіон „Дружба". Думаємо розповсюдити тисяч двадцять квитків вступу (на сезон). Можна було б, звичайно, і всі сорок, але не треба забувати і про болільників „Карпат" із інших міст, адже, як показав читацький референдум „СГ", їх стільки ж, скільки й львів'ян. Отже користуючись нагодою, запрошую всіх-місця знайдуться, тільки приїздіть. Охоче поділимось з вами святом!.. Базу у нас тепер, мабуть, відберуть. А може й не відберуть... Усе одно будуватимемо свою! На перших порах допоможуть акціонери-спонзори, з ними вже домовлено. Не зайвою виявиться й допомога болільників. Якщо ми хочемо побачити високоякісну та яскраву гру, то і вкласти повинні відповідно все найкраще. То ж давайте разом подбаємо, щоб фраза все найкраще — „Карпатам" не залишилася фазою! Фінансуванням діяльности і платні футболістам „Карпати" беруть на себе". Це дозволить, говорив Терещенко, по-перше, набути певної самостійности та незалежности від керівних органів, а, по-друге, сподіваюсь, стане добрим мотивуючим фактом для самих членів команди. Принцип „як граємо, так і маємо". Про стартовий склад „Карпат" говорив Рассихін. „Точно сказати ще нічого не можу. На сьогодні ініціятивна група „Карпат" одержала 35 пропозицій. Половина з них — від вихованців львівського футболу, яких спортова доля розкидала по різних куточках країни. Всі вони прагнуть зробити внесок у справу відродження колишньої слави „Карпат". Вони мабуть і стануть майбутнім стрижнем команди... більше року в другій лізі „Карпати" затримуватись на мають права — болільники чекають від нас перемог... Але, відроджуючи „Карпати", мали на увазі також відтворення того футбольного осередку, на який тягнулась здібна молодь із західних областей України. Так було, так буде. Тому в майбутньому складі команди другу половину неодмінно складатиме молодь".

На закінчення репортажу підсумував від себе спеціяльний кореспондент „Спортивної Газети" К. Медведєв такими двома реченнями: „Дякуємо вам, шановні читачі, а також сподіваємося, що ви підтримаєте команду „Карпати" так само гаряче, як і саму ідею її відродження. Адже, як бачите, все в наших силах, коли ми разом і твердо знаємо, чого прагнемо!".

Подав (от)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 12-го ЛЮТОГО 1989 р.

Клівленд, Огайо. Річні збори 336-го Відд. Т-ва „*Сокіл*" о год. 12-ій полудня в кафетерії парафії св. Йосафата у Пармі, Огайо. На порядку нарад: звіти за минулий рік, вибір урядовців на 1989 р. або справа злуки Відділу з другим Відділом УНС. Просимо всіх членів взяти участь у цих важливих нарадах. М. Мельникович, предс., В. Стригун, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 17-го ЛЮТОГО 1989 р.

Ню Йорк, Н. Й. Річні збори 457 Відд. Т-ва „Культура", о год. 5:30 по пол. при 304 E. 5th St., apt. 2B. Якщо на означену годину не прибуде відповідна скількість членів, збори відбудуться півгодини пізніше. Проситься членів Відділу прибути на збори. Галя Кіпяр, секр.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ІВАН ПОЛЯНСЬКИЙ, член УНС Відд. 234-го Т-ва „Запорозька Січ" в Елизабет, Н.Дж., помер 26-го грудня 1988 р. на 67-му році життя. Нар. 1921 року в селі Чистогорб, повіт Сянік, Україна. Членом УНС став 1966 року. Залишив у смутку сестер — Юлію в Америці, Анастазію з родиною в Польщі, Еву зі сином в Україні, племінників і племінниць з родинами. Похорон відбувся 29-го листопада 1988 року на цвинтарі св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Михайло Хитра, секр.

БОГДАН ГАДЗЕВИЧ, член УНС Відд. 277-го ім. Івана Хрестителя в Гартфорді, Кт. помер 21-го листопада 1988 року на 73-му році життя. Нар. 13-го вересня 1915 року в Україні. Залишив у смутку дружину Катерину, сина Андрія, дочку Дарію, дві сестри Ольгу Стеткевич і Софію Рубай та п'ятеро внуків. Похорон відбувся 26-го листопада 1988 року на Укр. Кат. Цвинтарі в Ґлестонбирі, Кт.

Вічна Йому Пам'ять!

Осип Гладун, секр.

ІРЕНА МАЗУР, член УНС Відд. 63-го Т-ва „Січ" у Форд Ситі, Па. померла 23-го листопада 1988 року на 70-му році життя. Нар. 25-го вересня 1918 року в Форд Ситі, Па. Членом УНС стала 1936 року. Залишила у смутку сестру Стефанію Авґустин, синів Дениса і Леррі, внуків Марка і Матея. Похорон відбувся 29-го листопада 1988 року на цвинтарі Святої Трійці у Форд Ситі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Михайло Турко, секр.

ІВАН ПОЛЯНСЬКИЙ, член УНС Відд. 65-го ім. Св. Володимира в Елизабет, Н.Дж. помер 26-го листопада 1988 року на 67-му році життя. Нар. 3-го січня 1921 року в Україні. Членом УНС став 1953 року. Залишив у смутку три сестри: Юлію Полянську, Анастазію Малий і Еву Майкович. Похорон відбувся 29-го листопада 1988 року на цвинтарі Св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

А. Смит. секр.

СТЕФАНІЯ ВАЦИКЕВИЧ, член УНС Відд. 128-го ім. Тараса Шевченка в Кліфтон Гайтс, Па., померла 14-го жовтня 1988 року на 74-му році життя. Нар. 25-го червня 1914 року в Ступниці, повіт Самбір, Україна. Членом УНС стала 1968 року. Залишила у смутку мужа Волтера, дві дочки Ірену ДіНіколо і Павлину Морф, четверо внуків і одного правнука. Похорон відбувся 18-го жовтня 1988 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Спрінґфілді, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Володимр Горбань, секр.